

комплексу : зб. наук. праць. – Харків : ХНАДУ – 2010. – Вип. 16. – С. 182 – 191.

2. Воронкова А. Е. Потенціал підприємства як основа його довгострокового розвитку / А. Е. Воронкова, Ю. С. Погорелов // Актуальні проблеми економіки. – 2009. – № 4. – С. 33 – 35.

3. Харченко С. В. Управлінські аспекти забезпечення результативності використання потенціалу підприємства / С. В. Харченко // Актуальні проблеми економіки. – 2009. – № 8. – С. 46 – 72.

4. Хомяков В. І. Управління потенціалом підприємства / В. І. Хомяков, І. В. Бакум. – К. : Кондор, 2009. – 400 с.

5. Добикіна О. К. Потенціал підприємства: формування та оцінка / О. К. Добикіна, В. С. Рижиков, С. В. Касьянюк, М. Є. Кокотько. – К.: Центр навчальної літератури, 2007. – 208 с.

6. Іванов В. Б. Потенціал підприємства : навч.-метод. посіб. / В. Б. Іванов, О. М. Кохась, С. М. Хмелевський. – К. : Кондор, 2009. – 300 с.

7. Шинкаренко В.Г. Сучасне розуміння потенціалу підприємства / В.Г. Шинкаренко, О.М. Криворучко, І.С. Пипенко // Економіка транспортного комплексу. – 2011. – Вип. 18. – С. 47-58.

ДОСЛІДЖЕННЯ ТЕОРЕТИЧНИХ АСПЕКТІВ ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ВІТЧИЗНЯНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Обруч Г. В., аспірант

Науковий керівник: Дикань В. Л., д.е.н., професор

Український державний університет залізничного транспорту

У ринковій системі господарювання «конкурентоспроможність» стала ключовою категорією, так як виражає економічні, науково-технічні, технологічні, виробничі, інноваційно-інвестиційні, управлінські можливості не тільки окремого продукту, підприємства чи галузі, але й країни в цілому.

Перехід до соціально-ринкової моделі економічного розвитку та інтенсифікація глобалізаційних процесів зумовили необхідність перегляду теоретико-методологічних та практичних аспектів підвищення конкурентоспроможності підприємств.

Дослідження теоретичних умов підвищення конкурентоспроможності вітчизняних підприємств необхідно

розпочати з уточнення термінологічного змісту поняття «конкурентоспроможність підприємства».

Так, у наказі Міністерства економіки України (з 9 грудня 2010 року – Міністерство економічного розвитку і торгівлі України) «Про затвердження Методичних рекомендацій розрахунку внутрішньогалузевої конкурентоспроможності підприємств» від 19.10.2010 р. поняття конкурентоспроможності підприємства розглядається як можливість (реальна та потенційна) підприємства у певних умовах проектувати, виготовляти та збувати товари, що за ціновими та неціновими характеристиками є більш привабливими для споживачів, ніж товари конкурентів [1].

Науковці щодо трактування сутності поняття «конкурентоспроможність підприємства» мають досить різнобічні думки.

Так, Іванов Ю.Б., Орлов П.А. та Іванова О.Ю. [2] виділяють чотири підходи до визначення конкурентоспроможності підприємства: компаративний, ресурсний, сполучення компаративного й ресурсного підходів та системний. Трактування конкурентоспроможності підприємства, що базуються на сполученні компаративного й ресурсного підходів, на думку науковців, розглядається, з одного боку, як задоволення запитів споживачів; з іншого – як ефективність виробничо-господарської діяльності в умовах конкурентного середовища. Але загальний недолік цих підходів полягає в тому, що в них не передбачено оцінки ефективності адаптації підприємства до зміни умов навколишнього середовища.

Відомий американський вчений, визнаний спеціаліст в галузі вивчення економічної конкуренції, Портер М. притримується компаративного підходу та характеризує конкурентоспроможність як властивість товару, послуги, суб'єкта ринкових відносин виступати на ринку нарівні з присутніми там аналогічними товарами, послугами чи конкуруючими суб'єктами ринкових відносин [3]. Вчений пропонує розглядати поняття конкурентоспроможності не тільки з точки зору наявності конкуренції між підприємствами, але й наголошує на конкурентних можливостях товару чи послуги у конкретний момент часу, проте не враховує потенційні можливості розвитку.

Науковці, які дотримуються ресурсного підходу щодо визначення поняття конкурентоспроможності підприємства [4], розглядають її як здатність підприємства досконало використовувати ресурси, та задовольняти вимоги покупців, у потрібній ринку кількості при забезпеченні високого рівня життя населення, й можливості

реалізувати наявний у регіоні економічний потенціал. Недолік ресурсного підходу полягає у врахуванні тільки одного напрямку підвищення конкурентоспроможності – ресурсного потенціалу, що в умовах жорсткої конкурентної боротьби недостатньо для забезпечення ефективного розвитку підприємства.

Відомий вчений-практик в області забезпечення конкурентостійкості підприємств в ринкових умовах господарювання Дикань В.Л. [5] надає перевагу системному підходу та розглядає конкурентоспроможність як змагання в сфері техніки, технології, організації виробництва та управлінні. Він зазначає, що це не жорстока боротьба, а компетентність, результатом якої є висока ефективність виробництва, яка забезпечує належну якість продукції та послуг, що надаються клієнтові за прийнятну для нього ціну. Прагнення зберегти конкурентоспроможність таким чином стає регулятором не лише виробництва, але й регулятором суспільних відносин на рівні макроекономіки. Автор розширює розуміння конкурентоспроможності й наголошує на важливості, з одного боку, споживача та ступеня його задоволення продукцією, а, з іншого боку, ефективності виробництва та управління.

Вивчення підходів вчених щодо сутності *конкурентоспроможності підприємства* дозволяє визначити її як синергію конкурентних переваг виробничого, ресурсного, технологічного, кадрового, інформаційного, інноваційного, експортного, транспортного та інвестиційного потенціалів, результатом якої стане випуск високоякісної продукції, відповідної поточним та перспективним потребам як внутрішніх, так і зовнішніх споживачів, та подальше забезпечення ефективного сталого розвитку підприємства.

Література.

1. Про затвердження методичних рекомендацій розрахунку внутрішньогалузевої конкурентоспроможності підприємств [Електронний ресурс]: наказ Міністерства економіки України від 19 жовтня 2010 р. – Режим доступу: <http://www.me.gov.ua>

2. Іванов Ю. Б. Конкурентні переваги підприємства : оцінка, формування та розвиток / Ю. Б. Іванов, П. А. Орлов, О. Ю. Іванова ; НАН України, Науково-дослідний центр індустріальних проблем розвитку. – Харків : ІНЖЕК, 2008. – 352 с. – С. 17-23.

3. Портер М. Международная конкуренция: конкурентные преимущества стран [Текст] / М. Портер. – М.: Междунар. отношения, 1993. - 896 с.

4. Матросова Л.М. Конкурентоспроможність підприємства: підходи щодо визначення економічної сутності поняття / Л.М. Матросова, Л.О. Зайцева // Економічний вісник Донбасу. – 2012. – № 3 (29). – С. 154-159.

5. Дикань В.Л. Обеспечение конкурентоустойчивости предприятия [Текст]: Монография / В.Л. Дикань. – Харьков: Основа, 1995. – 160 с.

УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ В УМОВАХ РИНКОВОЇ ЕКОНОМІКИ: ПРОБЛЕМИ ТА ШЛЯХИ ЇХ ПОДОЛАННЯ

Остапук А. В., студентка

Науковий керівник: Борисюк О. В., к.е.н., доцент

Східноєвропейський національний університет ім. Лесі Українки

В сучасних умовах для управління підприємством потрібно застосовувати новітні підходи, принципи, методи та інструменти для забезпечення його успішного функціонування в конкурентному ринковому середовищі. Це і є основою успіху підприємства як на внутрішньому, так і на зовнішньому ринку. На даний час, для того, щоб українські підприємства могли гідно конкурувати на світовому ринку, необхідно використовувати сучасні технології, які будуть пов'язані не лише з процесом управління виробництвом, а також з управлінням діяльністю підприємства.

Метою дослідження є визначення поняття управління підприємством і обґрунтування проблем та шляхів їх подолання в сучасних умовах.

Деякі проблеми, пов'язані з удосконалення систем управління підприємством розглянуто у працях: М. Алімана, В. Апопія, С. Бабенка, О. Березіна, В. Гончаренка, Л. Дяченка, М. Кулакової, А. Куценко, І. Маркіної, Н. Міценко, А. Пантелеймоненка, М. Рогози, М. Туган-Барановського, Ф. Хміля, Л. Шимановської-Діанич та інших.

На думку, Л. Дяченка управління підприємством – це економічна категорія, яка представляє особливу форму економічних відносин, що впливають на процеси, об'єкт чи систему, аби зберегти її стійкість, або перевести в інший стан відповідно до поставлених цілей [3, с. 85].

Основна мета діяльності підприємства – це задоволення потреб споживача при раціональному використанні ресурсів з метою